

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΤΗΙ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ

ΒΛΑΣΙΟΥ ΣΚΟΡΔΕΛΗ, π. Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΑΛΕΞΙΟΥ ΖΑΜΑΡΙΟΥ Διευθυντοῦ τῶν Ζαριφείων Διδασκαλείων ἐν Φιλιππουπόλει, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΡΩΣΗ, Καθηγητοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς ἐν Ἀρδακείῳ κλπ.

ΥΠΟ

Π. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Προϋφην διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλείου.

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΝΩΡΤΕΑ ΔΡΑΧ. 6.

ΕΝ ΤΗ ΑΛΛΟΔΑΠΗ ΦΡΑΓΚΑ ΧΡΥΣΑ 7

Ἄριθ. 11

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Σεπτεμβρίου

1892.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Ποῖος πρέπει νὰ συγγράφῃ διδακτικὰ βιβλία.—Ἐν διδακτικὸν κεφάλαιον ἐκ τῶν ψυχίων τοῦ Friedrich Polack.—Περὶ τῆς ὕλης τῆς ἀναγνώσεως κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος.—Οἱ χωρικοὶ ἐκ τοῦ σημειωματαρίου ἐνὸς διδασκάλου.—Ἡ χειραφθέντις τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.—Βιβλιογραφία. Γραμματοκιδώτιον.

ΠΟΙΟΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΥΓΓΡΑΦῃ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἄπό τινος χρόνου ὑφίσταται ἐν τῷ κλασσικῷ τούτῳ τόπῳ καὶ τοιοῦτο ζήτημα, ποῖος πρέπει νὰ συγγράφωσι διδακτικὰ βιβλία. Ἄν ἐρωτήσης τοὺς δημοδιδασκάλους θὰ σοὶ εἰπωσιν ὅτι οἱ μόνοι ἀρμόδιοι νὰ συγγράφωσι βιβλία διὰ τὰ σχολεῖά των εἶναι οἱ δημοδιδάσκαλοι· διότι αὐτοὶ συναναστρεφόμενοι καθ' ἡμέραν μὲ τοὺς μαθητὰς δύνανται καλλίτερον παντὸς ἄλλου νὰ γινώσκωσι τί δύνανται οἱ μαθηταὶ νὰ ἐνοήσωσι καὶ τί ὄχι καὶ αὐτοὶ μόνοι ἐνοοῦσι τίνα γλῶσσαν πρέπει ἐν τοῖς βιβλίοις των νὰ μεταχειρίζονται. Ἄν ἐρωτήσης τοὺς καθηγητὰς τῶν γυμνασίων, ἐπίσης θὰ σοὶ ἀποκριθῶσιν ὅτι μόνον οἱ καθηγηταὶ γυμνασίων δύνανται νὰ συγγράφωσι βιβλία κατάλληλα εἰς μαθητὰς. Κατὰ τοὺς ἀφορισμοὺς τούτους πᾶς ἄλλος εἰσερχόμενος εἰς τὴν δικαιοδοσίαν των ἐξ ἄλλης χώρας εἶναι βέβηλος, ἢ ὡς λέγουσιν αὐτοὶ βιβλιοκάπηλος. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι ἀρκετὰ περίεργον καὶ πρέπει νὰ τύχῃ τῆς προσηκούσης ἡμῶν προσοχῆς.

Διὰ νὰ εἶναι ἐν διδακτικὸν βιβλίον καλὸν πρέπει νὰ πληροῖ τὰς τρεῖς αὐτὰς συνθήκας 1. νὰ περιέχῃ πάσας τὰς γνώσεις τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς μόρφωσιν τοῦ μαθητοῦ κατὰ τὸν βαθμὸν τοῦ σχολείου, δι' ὃ εἶναι προωρισμένον 2. ἢ διάταξις τῆς ὕλης

νὰ εἶναι παιδαγωγικὴ, δηλ. νὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε καὶ εὐκόλως νὰ ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς ὁ μαθητὴς καὶ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ νὰ ἐξεγείρηται διὰ τῆς ἐπιτηδείας τῶν γεγονότων ἐκθέσεως καὶ 3. ἢ γλῶσσα τοῦ βιβλίου πρέπει νὰ εἶναι ἀκριβῆς ἀπηλλαγμένη καὶ τοῦ ἀρχαίζοντος ιδιώματος καὶ τοῦ χυδαίου. Ἄλλὰ διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ τις καὶ εἰς τὰς τρεῖς ἀπαιτήσεις, πρέπει νὰ ἔχῃ μόρφωσιν μεγάλην ἐπιστημονικὴν ὄχι μόνον τοῦ κλάδου, ὃν πραγματεύεται ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ ἐκτάσει· διότι τότε μόνον δύνανται νὰ ἐκλέξῃ ἐκ τῶν πολλῶν τῆς ἐπιστήμης γνώσεων τὰ μορφωτικώτερα καὶ χρησιμώτερα εἰς τοὺς μαθητὰς, ἀλλὰ καὶ παιδαγωγικὴν μόρφωσιν οὐ τὴν τυχοῦσαν καὶ θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν, δι' ἧς θὰ καθοδηγηθῇ καὶ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὕλης ἀλλὰ μάλιστα πάντων περὶ τὴν διάταξιν καὶ ἐκθεσιν αὐτῆς. Ἄλλὰ καὶ φιλολογικὴν παιδείαν πρέπει νὰ ἔχῃ μεγάλην ὁ συγγραφεὺς διδακτικῶν βιβλίων, διότι παρ' ἡμῖν τώρα, ὅτε διατυπῶνται ἢ νέα ἡμῶν γλῶσσα, ἕκαστος συγγραφεὺς διδακτικῶν βιβλίων εἶναι καὶ νομοθέτης τῆς γλώσσης. Καὶ μόνον τὸ γλωσσικὸν μέρος τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἔπρεπε νομίζω νὰ καταστήσῃ ὀλιγώτερον τολμηροὺς τοὺς συγγραφεῖς διδακτικῶν βιβλίων μάλιστα ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις. Ἡ ἐλπίς κερδαρίου τινὸς ἐξήγειρε τὰ ἐνστικτὰ τινων διδασκάλων, οἵτινες ἐπέδοθησαν εἰς τὴν συγγραφὴν βιβλίων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀναξίω

τοιαύτην πείραν, ἔχουσιν ἀνάγκην διευκρινήσεως, συμπληρώσεως; Τὸ μάθημα τοῦτο πρῶτος ὁ Ziller ἐκ τῶν νεωτέρων παιδαγωγικῶν ἀνεγνώρισε καὶ εἰσήγαγεν εἰς τὴν πρώτην τάξιν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου 1).

2. διὰ τῶν παραμυθίων διεγείρεται ἀγάπη πρὸς τὸν ἐθνικὸν ἡμῶν βίον. Τῶν λογίων ἕκαστος δύναται νὰ προσαρμοζῆται πρὸς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ἔθνος, ὃ λαὸς ὁμοῦ πρέπει νὰ εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐθνικός, νὰ διατηρῇ τὴν ἰδιοφυίαν του, τὰ ἴθνη καὶ τὰ ἴθιμά του, τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ ἐγγύριον καὶ πατρῶον. Οἱ ἐπιστήμονες ἡμπορεῖ νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὸν κόσμον, ὃ λαὸς ὁμοῦ πρέπει νὰ ἀνήκη ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ἔθνος του.

3. διὰ τῶν παραμυθίων εἰσάγεται εἰς τὸ σχολεῖον ἢ εὐφρόσυνος ὁμιλία καὶ ἡ καρποφόρος συναναστροφή τῆς οἰκογενείας καὶ οὕτω τὸ σχολεῖον συνδέεται μετὰ τὴν οἰκογένειαν, δὲν διατελεῖ αὐτῆς ξένον καὶ ἀσχετον. Ἡ καλλίστη βοήθεια τῆς οἰκογενείας πρὸς τὸ σχολεῖον εἶναι, ὅταν ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ συμμαρθάνωσιν μετὰ τὰ τέκνα των, ὅταν δεικνύωσιν διαφῆρον εἰς τὰ μαθήματα τοῦ σχολείου.

4. Τὰ παραμύθια χρησιμεύουσιν καὶ ὡς ὕλη συγκεντρωτικὴ τῶν ἄλλων μαθημάτων. Ἐν τῷ σχολεῖῳ μάλιστα κατὰ τὴν πρώτην τάξιν τὰ μαθήματα δὲν πρέπει νὰ ὦσι κεχωρισμένα ὡς ἴδιαι ἐπιστῆμαι ἕκαστον, ἀλλ' ὡς ἄθροισμα γνώσεων ἡνωμένων, ἀναφερομένων εἰς ἓν κοινὸν ὑποκείμενον. Ὅπου δὲν ὑπάρχει ἡ ἐνότης τῶν μαθημάτων, ἐκεῖ σχηματίζεται ὁ πολῦπους τῆς πολυπραγμοσύνης, ἥτις ἀπειλεῖ νὰ συσφίξῃ καὶ πνίξῃ τὸν ἄνθρωπον.

5. Τὰ παραμύθια ἀνταποκρινόμενα εἰς τὰς ψυχικὰς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν διεγείρουσιν εἰς τοὺς μαθητὰς διαφῆρον πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς τὰ μαθήματα καὶ προφυλάττουσιν ἀπὸ τὴν ἐπιπολαιότητα, ἀπὸ τὸ ἀπογεύεσθαι πάντων, ἀπὸ τὴν ἀηδίαν.

6. Διὰ τῶν παραμυθίων ἐξεγείρεται ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ποιητικὴν ἀλήθειαν, ἣν πρέπει νὰ ἔχῃ πάντοτε ὑπ' ὄψιν ἡ ἀνατροφή καὶ νὰ προάγῃ ὅσημέραι διὰ καταλλήλων μαθημάτων. Ὅσοι δὲ ἀποξέουσιν ἐκ τοῦ βίου τὴν αἴσθησιν τοῦ θαυμαστοῦ, τοῦ ἀκαταλήπτου, τοῦ ὑψηλοῦ, τοῦ συγκινητικοῦ, ἐκριζώνουσι τὰ σπέρ-

ματα πλουσίου πνευματικοῦ βίου, ἃ ὁ Θεὸς ἐνεφύτευσεν εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Διὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους νομίζομεν ὅτι τὸ δοθησόμενον εἰς τοὺς μαθητὰς βιβλιάριον, δι' οὗ θὰ διδάξωμεν αὐτοὺς οὐ μόνον πῶς πρέπει νὰ μαρθάνωσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ διεγείρωμεν τὴν πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν βιβλίων ἀγάπην αὐτῶν, πρέπει νὰ εἶναι ὕλης ποιητικῆς, εἰ δυνατόν δὲ νὰ περιέχῃ πάντα ὑπὸ τὸν τύπον τῶν παραμυθίων, μάλιστα δὲ τῶν ἐθνικῶν τῶν καταλλήλων πρὸς ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν. Πρέπει δὲ ἐκ τῶν παραμυθίων νὰ προτιμῶσιν ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια πνέει ἡ ἀγνότης καὶ ἀθωότης, εἰς τὰ ὅποια ἡ κακία νὰ φαίνεται ἐπὶ τέλους κολαζομένη, ἢ δὲ ἀρετὴ θριαμβεύουσα, εἰς τὰ ὅποια νὰ μὴ ἀπαντῶσι σχέσεις, ἃς ὀφείλουσι τὰ παιδιά νὰ ἀγνοῶσι. ἀκολουθεῖ

ΟΙ ΧΩΡΙΚΟΙ

(Ἐκ τοῦ σημειωματαρίου ἐνὸς διδασκάλου)

Οἱ χωρικοὶ εἶναι ἄνθρωποι συντηρητικοί, ἀποτελοῦσι δὲ τὴν βᾶσιν τῆς πολιτείας καὶ εἶναι τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους. Ὁ βίος ζωογονεῖται καὶ ἀνακαινίζεται διηνεκῶς διὰ τῶν χωρικῶν. Αὐτοὶ δὲν μαρθάνουσιν ἱστορίαν, εἶναι ὁμοῦ ἱστορικοί. Αἱ ἄλλαι τάξεις προέκυψαν ἐξ ἐκείνων καὶ μετεβλήθησαν, οἱ χωρικοὶ ὁμοῦ μένουσιν οἱ αὐτοί. Ἡ σπουδὴ τῆς καταστάσεως τῶν χωρικῶν εἶναι σπουδὴ τῆς ἱστορίας. Τὰ ἴθιμα αὐτῶν εἶναι ἀρχεῖα ζῶντα, εἶναι πηγαὶ ἱστορικῆς μεγίστης ἀξίας.

Ἐν τοῖς χωρίοις οἱ ἄνθρωποι ἡμοιάζουσι φοβερὰ πρὸς ἀλλήλους οὐ μόνον κατὰ τὴν ἐνδυμασίαν καὶ τοὺς τρόπους, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος, ἐν ᾗ ἐν τῇ πόλει διακρίνεται ἕκαστος ἀνθρώπου ἢ φυσιογνωμία. Ἡ διάλεκτος, αἱ φράσεις, τὰ γνομικά, τὰ ἄσματα, ὃ χωρὸς εἶναι τὰ αὐτὰ εἰς τοὺς χωρικούς. Ὄνόματα βαπτιστικὰ ἐπιχώρια παρ' αὐτοῖς, ἐν ᾗ οἱ ἄστοι λαμβάνουσιν ὀνόματα ξενικά, ἱστορικά. Μεταξὺ τῶν χωρίων ὑπάρχει ἔθρα, ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἄλλοτε εἶχον διὰ σπουδαίους λόγους πρὸς ἀλληλα πολεμήσει. Πολλὰ χωρία διακρίνονται διὰ τὴν χονδρότητά των, τὸ φίλερι, τὸ φιλόδικον. Δυσκόλως οἱ χωρικοὶ ἐγκαταλείπουν τὸ χωρίον καὶ μεταναστεύουσιν. Τὸν πατρικὸν του οἶκον μετὰ δυσκολίας κατεδαφίζει ὁ χωρικός, τὰς ἀρχαιότητας ὁμοῦ μεταχειρίζεται ὡς φράκτην τοῦ ἀγροῦ του. Οἱ χωρικοὶ

1) Ἐκτὸς δὲ τῆς ἠθικῆς μορφώσεως συντελοῦσι τὰ παραμύθια καὶ εἰς τὴν ἐθνικὴν μόρφωσιν· διότι ἐν αὐτοῖς κατοπτρίζεται ἡ κατάστασις τοῦ ἔθνους καὶ εἶναι ἐπιτηδεύματα πρὸς ἐξέγερσιν πατριωτικῶν αἰσθημάτων.

γνωρίζουσι μόνον εἰκογένειαν, δῆμον ὁμοῦ καὶ πολιτείαν ὄχι. Τηροῦσιν αὐστηρῶς τοὺς τύπους, οὗς ἀπαξ ἐδημιούργησαν. Νεοσύλλεκτος ἐλειποτάκτησε, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ ἐπὶ κλίνης ἐν τῷ στρατῷ. Οἱ χωρικοὶ θεωροῦσι τὸν κεφαλόπονον ὡς τὴν ἐλαφροτάτην νόσον· διότι εἰς αὐτοὺς ἡ ἐργασία τῆς κεφαλῆς εἶναι ἐλαφροτάτη. Οὐδέποτε φθνοῦν τοὺς ἀστούς, οὗς θεωροῦσιν ἐλαφροῦς καὶ ἐκδότους. Οὐδέποτε ἔγινεν ἐπανάστασις τῶν χωρικῶν διὰ νὰ γίνουσι ἄστοι. Εἶναι ὑπερήφανοι, διότι εἶναι χωρικοί. Συνιστῶντες σπουδαίον τινα ἄνδρα λέγουσιν «εἶναι ἰδικός μας». Πρὸς τοὺς ἀστούς λέγουσιν «Ἐὰν δὲν ἦσαν χωρικοί, δὲν θὰ εἶχέτε τι νὰ φάγητε. Παρὰ τοῖς χωρικοῖς ἡ οἰκογένεια εἶναι ἱερά, ἀλλ' ἡ τρυφερά ἀγάπη τῶν γονέων, τῶν ἀδελφῶν, τῶν συζύγων ὡς εἶναι μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων εἶναι σπανία. Τὰ κοράσια παρ' αὐτοῖς νυμφεύονται μικρὰ καὶ ἐργάζονται ὑπερβολικὰ πρὸς ἐξοικονόμησιν τῆς οἰκίας των καὶ διὰ τοῦτο γηράσκουσι πρόωρα. Οἱ χωρικοὶ ὑπολείπονται τῶν ἀστῶν κατὰ τὴν διανοητικὴν καὶ συναισθηματικὴν μόρφωσιν, ὑπερβάλλουσιν ὁμοῦ αὐτοὺς κατὰ τὴν ἰσχύον τῶν νεύρων. Οἱ γνήσιοι χωρικοὶ οὐδέποτε ἀπελπίζονται. Ὁ χωρικός θεωρεῖ τὴν ἐργασίαν ὡς τονωτικὸν τῶν νεύρων, τὸν δὲ περίπατον τοῦ ἀστοῦ ὡς τὴν μεγαλειτέραν μωρίαν. Τὸ ἄσμα τοῦ χωρικοῦ εἴτε χαρμόσυνον εἶναι εἴτε λυπηρὸν εἰσάγει εἰς τὰ βᾶθη τῆς καρδίας, εἰκονίζει ἡμῖν τὸν λαὸν ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ τῇ ὑγιεί καὶ εὐρώστω, τὰ ἄσματα ὁμοῦ τῶν πόλεων εἶναι σκώμματα, σάτυροι, ἔρωτες καὶ εἰκονίζουσι τὸν διεφθαρμένον πολίτην.

Ἡ ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Τίς ἐκ τοῦ διδασκαλικοῦ κόσμου ὁπωσδήποτε παρακολούθησας τὰς διὰ τοῦ τύπου μεγαλορρημόνως ἐξαγγελθείσας σκέψεις καὶ ἰδέας τοῦ τμηματάρχου τῆς δημοτ. ἐκπαίδευσως περὶ διευθύνσεως καὶ διαρρυθμίσεως τῶν κατ' αὐτὴν δὲν γνωρίζει τὰς γοεράς κραυγὰς του καὶ τὰς ἀγρυπτικὰς του ἐξαγγελίας, ἃς ὡς ὄρους ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, ὡς ὁ ἴδιος διέδιδεν, ἐπέβαλεν εἰς τὸν κ. πρωθυπουργὸν προσλαμβάνοντα αὐτὸν ἐν τῇ τμηματάρχῃ περὶ τῆς πλήρους χειραφετήσεως τῶν διδασκάλων ἀπὸ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἐξαιρέ-

σεως αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ρουσφετολογικοῦ καταλόγου τῶ κ. βουλευτῶν; Τίς προσέτι ἀγνοεῖ τὴν συμφώνως πρὸς τὰς θεωρίας του ταύτας ὑψηλὴν αὐτοῦ νομοθετικὴν μέριμναν περὶ συστάσεως ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου κύριον ἔργον ἔχοντος τὰς παύσεις καὶ μεταθέσεις τῶν διδασκάλων οὐχὶ κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις καὶ τὰς σημειώσεις τῶν κ. βουλευτῶν ἀλλὰ κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῶν ἀναγκῶν τῆς ὑπηρεσίας, ὡς καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ καταπεσόντος ἠθικοῦ καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τῶν κ. διδασκάλων ἀπέναντι τῆς κοινωνίας καὶ τῶν πολιτευομένων; Θὰ εἴσθε βεβαίως περιέργοι νὰ μάθητε πῶς νῦν πολιτεύεται ὁ κ. τμηματάρχης μετὰ τὰς τοιαύτας ἐπαγγελίας καὶ πῶς ἐν τῇ πράξει ἐφαρμόζει τὰς θεωρίας του περὶ χειραφετήσεως κτλ. τοῦ διδασκαλικοῦ κόσμου. Κατόπιν μάλιστα τῆς ὁμολογουμένης γνώμης ὅτι οἱ διδάσκαλοι νῦν ἰδίως οὐδὲ πρὸς τοὺς ἐσχάτους τῶν ὑπαλλήλων τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας παραβάλλονται ὑπὸ τῶν κ. βουλευτῶν—ἄφ' οὗ ἠκούσαμεν βουλευτὴν εὐρισκόμενον εἰς τὰς παραμονὰς πολιτικῆς μεταστάσεώς του, διακηρύσσοντα ὡς τρανότατον δεῖγμα τῆς πρὸς αὐτὸν κυβερνητικῆς ἀστοργίας καὶ περιφρονήσεως τοῦ ὑπουργοῦ ὅτι οὐτε ἓνα παληοδάσκαλο δὲν ἠδύνατο νὰ παύσῃ—ἠθελήσαμεν νὰ πληροφορηθῶμεν πῶς ἐργάζεται ὁ κ. Παπαμάρκου νῦν ἰδίως προκειμένου νὰ ἀναστατώσῃ ὅλον τὸν διδασκαλικὸν κόσμον κατὰ τὰς ἀναμορφωτικὰς του ἰδέας καὶ νὰ τακτοποιήσῃ αὐτὸν συμφώνως πρὸς τὸν ἐσχάτως ψηφισθέντα διοργανισμὸν τῆς δημοτικῆς Ἐκπαίδευσως, τῇ συμπράξει καὶ τοῦ περιφύμου ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου, διὰ τὴν νομοθετικὴν τοῦ ὁποῦ σύστασιν ἐξεσχίσθη κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον ὁ μέγας τῆς δημ. ἐκπαίδευσως ἀναμορφωτής! Κατὰ πληροφορίας, ἃς ἐξ ἀσφαλούς ἠρύσθημεν πηγῆς, ὁ κ. Παπαμάρκου εὐρεθεὶς πρὸ τοῦ λαβυρίνθου, ὃν παρήγαγεν ὁ τραγελαφικὸς νόμος του περὶ διοργανισμοῦ τῶν δημοτ. σχολείων, δὲν ἤργησε νὰ εὕρῃ τὸν μῖτον τῆς Ἀριάδνης. Ἐλαβεν ἀνὰ χεῖρας τὸν κατάλογον τῶν ἐπαρχιῶν κατ' ἀλφάβητον καὶ ἐπὶ μιᾶς ἐκάστης ἐπαρχίας συνεκάλει μακαριῶς τὸ ἐκπαιδευτικὸν του συμβούλιον ἀποτελούμενον ἀπὸ τοὺς βουλευτὰς τῆς ἐπαρχίας, ἔθετε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των τὸν κατάλογον—παρ' ὀλίγον νὰ εἴπωμεν τῶν φαγητῶν—τῶν διδασκάλων τῆς ἐπαρχίας καὶ τότε ἤρχιζε πλέον τὸ ρουσφετολογικὸν φαγοπότι τοῦ ἐσχάτου εἶδους. Παῦσε τὸν Α, μετᾶθεσε τὸν Β, φέρε εἰς τὸ χωρίον Γ. τὸν δευτεροβάθμιον διδασκαλον Δ. ἀλλὰ τὸ χωρίον κατὰ τὸν νέον διοργαν-

νισμόν καὶ τὴν στατιστικὴν τριτοβάθμιον διδάσκαλον μόνον ἠδύνατο νὰ ἔχη. Δὲν πειράζει καταβίβασέ τό, κ. Παπαμάρκου, εἰς δευτεροβάθμιον. Ἔχει καλῶς. Τὸν τριτοβάθμιον διδάσκαλον Ε, κράτησέ τον ἐν τῇ δείνᾳ πόλει· ἀλλ' ὁ διοργανισμὸς τὸ ἀπαγορεύει. Δὲν εἶναι τίποτε, ψύλλος ἴστα ἴχυρα, γράψε ἴστα χαρτιά σου, καὶ κάμε τὸ σχολεῖον τριτοβάθμιον, γιὰτί ὁ δάσκαλος εἶναι φίλος μου καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ μείνῃ ἐκεῖ. Τοιαύτη ἀνήκουστος ρουσφετολογικὴ στιχομαθία ἐξηκολούθει ἐπὶ μιᾶς ἐκάστης ἐπαρχίας κατὰ τὴν συντέλειαν τῆς μοναδικῆς, τῆς ἐκπληκτικῆς, τῆς τερατομόρφου ἀναμορφωτικῆς ἐκείνης καὶ οἰκονομικῆς ἀναστατώσεως τοῦ διδασκαλικοῦ κόσμου. Τοιαύτη ἐπίσημος, ἀνευθρίαστος καὶ ἀυστόλως συστηματικὴ ἐκπόμπευσις τῆς ὑπηρεσίας ἀναδείξασα ἀντιρρήτως τὸν κ. Παπαμάρκου ὡς τὸν εὐτελέστατον καὶ ἀσυνειδητότατον τῆς φατρίας θεράποντα, οὐδέποτε κατὰ τὸ παρελθὸν συνετέλεσθη. Πρὸς ἐπίμετρον δὲ ὄλων τούτων δὲν ἐλησμόνησεν ὁ κ. τμηματάρχης καὶ τὸ ἐκπαιδευτικὸν του συμβούλιον καὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς δημοσιεύσεως ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» τῶν διδασκαλικῶν μεταβολῶν διαρίσθη καὶ ὁ κ. Ἰω. Πανταζίδης, πρὸς ἐμπαιγμὸν βεβαίως τῆς κοινωνίας καὶ αὐτοῦ τοῦ διορισθέντος, μέλος τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου. Δὲν ἤξεύρομεν ἂν ὁ κ. Πανταζίδης ὑπέγραψε τὰς ἀνήκουστους ἐν τῇ δημοτ. ἐκπαιδεύσει μεταθέσεις καὶ παύσεις ἢ ὄχι. Κλίνομεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι προφασισθεὶς τὸν ὀλίγον χρόνον, ὅστις ὑπελείπετο μέχρι τῆς κοινοποιήσεως αὐτῶν, ἀπέσχε νὰ ὑπογράψῃ. Ἀλλὰ τότε αἱ μεταβολαὶ εἶναι κατ' οὐσίαν ἄκυροι ὡς παρὰ τὸν νόμον γενόμεναι. Ἄν δὲ ὑπέγραψεν αὐτάς, τότε προστίθεται καὶ νέον δεῖγμα ὅτι ἡ πολιτεία νοσεῖ καὶ ὅτι ἡ νόσος νέμεται μετὰ μεγάλης ἐντάσεως τὰ ὑψηλότερα πρὸ πάντων στρώματα. Θ. Μ.

ΣΗΜ. Θὰ δημοσιεύσωμεν κατάλογον τῶν παρανομιῶν εὐθὺς ὡς λάβωμεν ἀκριβεῖς πληροφορίας τῶν διατρεξάντων, ἃ ὄντως εἶναι σκανδαλώδη. Οὕτω π. χ. ἐν τινι χωρίῳ τῶν Θεβῶν ἔχοντι κατὰ τὴν ἀπογραφὴν κατοίκους 801 καὶ δικαιουμένῳ κατὰ τὸν νόμον νὰ ἔχη μόνον δευτεροβάθμιον διδάσκαλον, ἐστάλη κατ' ἀπαίτησιν τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τριτοβάθμιος διδάσκαλος, ἐν Ἀχμέταγα τῶν δήμου Κηρέων ἔχοντι πληθυσμὸν 353 καὶ σχολεῖον λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ 1834 ἐπαύθη ὁ διδάσκαλος καὶ κατηγορήθη τὸ σχολεῖον, ἐγένοντο ὅμως σχολεῖα εἰς Πήλιον ἔχον ὀλιγώτερον πληθυσμὸν ἤτοι 302 κατοίκους καὶ εἰς τὸ Μετόχι ἔχον πληθυσμὸν 182 κατοίκους. Κατὰ τοὺς ψηφισθέντας δὲ νόμους δημοτικὰ σχολεῖα ἰδρύονται εἰς κοινότητας ἐχούσας πληθυσμὸν ἄνω τῶν 600 κατοίκων. Κατὰ ταῦτα ἐν

τοῖς ῥηθεῖσι χωρίοις δὲν ἐπέτρεπετο νὰ γείνωσι σχολεῖα. Ἀλλ' ἐν τῷ ὑπουργείῳ φαίνεται ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι οἱ νόμοι δὲν ἰσχύουσι δι' ὄλους τοὺς πολίτας Ἕλληνας καὶ ὅτι διὰ μερικῶν ἰσχυρῶν ἢ ὑπαρξῶν νόμων εἶναι πικρὰ εἰρωνία. Οὕτω τὸ Ἀχμέταγα, ὅπερ δὲν ὑπακούει εἰς τὸν ἰσχυρὸν βουλευτὴν τῆς ἐπαρχίας, τιμωρεῖται διὰ τῆς ποινῆς τῆς ἀμαθείας, διότι καταργεῖται τὸ σχολεῖον, τὸ δὲ Πήλιον καὶ Μετόχι ἀνταμείβονται διὰ τῆς ἰδρύσεως σχολείων* δημοτικῶν παρὰ τὸν νόμον. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον μᾶς ἐκπλήττει ἐν τῇ τοιαύτῃ συμπεριφορᾷ τῆς πολιτείας εἶναι ἄφ' οὗ ἔχρησκοπὸν νὰ μὴ τηρήσῃ οὐδένα νόμον, διατὶ νὰ κάμνῃ νόμους. Φαίνεται ὅτι ἡ ἀθέτησις τῶν νόμων ἰδιαίτατα εὐχαριστεῖ αὐτοὺς θεωρουμένους κρείττονας τῶν νόμων. Τὸ φαινόμενον τοῦτο χρήζει ἰδιαίτερας σπουδῆς καὶ μελέτης.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀλφαθητάριον ἢ ἡ πρώτη ἀνάγνωσις ἐντὸς μηνὸς διδασκομένη κατὰ μέθοδον ἀπλουστάτην ὑπὸ Π. Π. Οἰκονόμου. Ἐκδόσις 12. Λεπ. 25.

Καινὴ Διαθήκη ἤτοι ἱστορίαι ἱεραὶ καὶ διδασκαλῖαι πρὸς χρῆσιν τῆς Δ' τάξεως ὑπὸ Π. Π. Οἰκονόμου λεπ. 80.

Γεωγραφία φυσικὴ καὶ πολιτικὴ ὑπὸ Ν. Παπαγιαννοπούλου σελ. 222 ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ ἐκδότῃ Ἄν. Κωνσταντινίδῃ. Ἐν Ἀθήναις δραχ. 2,75.

Στοιχεῖα Γεωγραφίας πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ παρθεναγωγείων ὑπὸ Κ. Μητσοπούλου, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου σελ. 384. Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ ἐκδότῃ Ἰω. Νοτάρῃ δραχ. 3.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟΝ

Ἔχομεν ἀνά χεῖρας ἐπιστολάς πολλῶν δημοδιδασκάλων, ἃς νομίζομεν ὅτι δὲν ἐπέστη ὁ καιρὸς νὰ δημοσιεύσωμεν. Ἐν τούτοις συμφωνοῦμεν πληρέστατα πρὸς τὰς γνώμας αὐτῶν περὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς κρίσεως. ἦν διανύει ἡ πατρίς ἡμῶν. Εἶναι δὲ χαρακτηριστικὸν τῶν ἀγρίων παθῶν καὶ τοῦ ἀκαταλογίστου τῶν πράξεων τῶν διεπόντων τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ὅτι ἐν ταῖς ἀπείροις τὸν ἀριθμὸν παύσει καὶ μεταθέσει τῶν δημοδιδασκάλων συμπεριέλαβον καὶ τὸν πρὸ 4 ἐτῶν ἀποθανόντα μακαρίτην Β. Σκανδαλίδην μεταθέσαντες αὐτὸν ἐκ Ζάρκου εἰς Καλαμπάκαν. — Δημοδιδάσκαλος ἀνεκίωσεν ἡμῖν ἐκπληκτος τί ἤκουσε παρὰ τοῦ τμηματάρχου τῆς δημοτ. Ἐκπαιδεύσεως, πρὸς δὲν παρεπονέθη διὰ τί ἐπαύθη. «Νομίζεις ὅτι ἠξέυρω καὶ ἐγὼ τί κάμνω;» Καὶ ὅμως ἡ περὶ τὴν δημοτ. ἐκπαιδεύσιν ἀκολασία αὕτη ἔλαβε τὸ ἐπαγωγὸν ὄνομα νέος διοργανισμὸς. Εὐχάριστον ὅμως ὅτι ἐξηγέρθη κατὰ τῶν ἀδικουμένων διδασκάλων ἢ κοινωνία, καὶ δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ τοὺς ἰκανοποιήσῃ.